WWF for a living planet®

Giải pháp phát triển bền vững nâng cao chất lượng chuỗi cung ứng cá tra tại Việt Nam

Trong khi phát triển bền vững thường không được xem trọng trong phát triển kinh doanh, những nỗ lực trong thời gian gần đây nhằm thiết lập chuỗi cung ứng cá tra bền vững tại Việt Nam đã chứng minh một thực tế khác. Từ năm 2013, dự án SUPA, với sự cộng tác tích cực của WWF, đã mang đến những chuyển đổi tích cực cho ngành cá tra ở Đồng Bằng Sông Cửu Long, nâng cao chất lượng sản xuất và mở rộng những thị trường xuất khẩu tiềm năng.

Ngành cá tra: tăng trưởng nhanh chóng, nhưng bất ổn định

Kim ngạch xuất khẩu cá tra Việt Nam tăng gấp 17 lần trong 8 năm (từ 2003 đến 2011), và chiếm 30% tổng xuất khẩu các sản phẩm thuỷ sản (số liệu từ VASEP – Hiệp Hội Chế Biến và Xuất Khẩu Thuỷ Hải Sản Việt Nam). Dù tốc độ tăng trưởng nhanh chóng của ngành là không thể phủ nhận, thực tế cho thấy bên cạnh đó vẫn còn nhiều vấn đề đáng quan ngại về tương lai ngành cá tra tại Việt Nam.

Dư lượng chất hoá học và dược phẩm dùng tại các trại cá không qua xử lý đúng quy trình, không chỉ dẫn đến ô nhiễm môi trường ở khu vực mà còn ảnh hưởng trực tiếp đến các ao nuôi và sản xuất. Thị trường cạnh tranh về giá cả hơn là chất lượng, làm giảm giá trị kinh tế của ngành. Khi các thị trường tiềm năng như châu Âu ngày càng đòi hỏi những sản phẩm bền vững hơn, kế hoạch phát triển trung và dài hạn của ngành lại càng gặp nhiều thử thách hơn.

© WWF-Canon / Greg Funnell

Sản xuất bền vững, và những thành tựu toàn diện của ngành cá tra

Trong năm 2013, dữ án SUPA, đồng thực hiện bởi WWF-Áo, WWF-Việt Nam, Trung tâm Sản xuất sạch hơn Việt Nam (VNCPC), và VASEP, bắt đầu thực hiện các hoạt động chiến lược cải cách toàn bộ chuỗi cung ứng cá tra tại Việt Nam, với định hướng:

> ***"Đến năm 2020, ngành sản xuất, chế biến và xuất khẩu cá tra của Việt Nam sẽ bền vững về mặt kinh tế, môi trường, và xã hội."***

Một mặt, dự án hỗ trợ các công ty sản xuất đạt được các tiêu chuẩn bền vững, đặc biệt là chứng nhận của Hội đồng Quản lý Nuôi trồng thủy sản (Aquaculture Stewardship Council – ASC), đồng thời cung cấp các khoá đào tạo và thực hiện chương trình Tài nguyên Hiệu quả và Sản xuất sạch hơn (Resources Efficiency & Cleaner Production – RE-CP). Mang tính "thúc đẩy", các hoạt động này tăng cường sự chuyển đổi của ngành trong việc giảm tác động đến môi trường và nâng cao chất lượng sản phẩm

Mặt khác, dự án kết nối các nhà sản xuất tại Việt Nam với khách hàng từ thị trường quốc tế, đặc biệt là Liên minh châu Âu, tạo ra nhiều cơ hội xuất khẩu hơn. Một mô hình trang trại mẫu và trung tâm đào tạo, cùng với khuôn khổ chính sách tốt hơn, cũng đã được thiết lập. Mang yếu tố "nâng tầm", những hoạt động này tạo động lực cho các công ty trong ngành tích cực tham gia sản xuất bền vững.

© WWF-Canon / Greg Funnell

Trong vòng 2 năm thực hiện, 44 khu vực nuôi trồng thủy sản địa phương nay đã đạt chứng nhận ASC, mang đến những lợi ích to lớn không chỉ cho môi trường mà còn cho cá nhân công ty sản xuất. "Chương trình ASC giúp chúng tôi [...] giảm thiểu tác động xấu đến môi trường và cộng đồng địa phương", bà Nguyễn Khánh Ngọc, Giám đốc Quản lí Chất lượng, trang trại

Thuận An, cho biết. Hơn nữa, "chúng tôi đã giảm tỷ lệ (cá) tử vong khoảng 10 phần trăm và tăng hiệu quả sử dụng thức ăn, nhờ đó giảm được chi phí sản xuất."

Hầu hết các tổ chức và doanh nghiệp trong chuỗi cung ứng đều tham gia thực hiện chương trình RE-CP. Đánh giá mới đây của 4 công ty cụ thể đã ước tính tiến bộ về môi trường và kinh tế của chương trình. Chỉ riêng một giải pháp RE-CP đơn giản như tối ưu hóa bảo quản lạnh và bảo trì hệ thống điện lạnh đã giúp 4 công ty này không chỉ giảm 3 tấn phát thải CO_2 và hơn 5 triệu kWh điện năng tiêu thụ, mà còn tiết kiệm gần 8 tỷ đồng mỗi năm.

© WWF-Canon / Greg Funnell

Ngoài ra, WWF-Áo và WWF-Việt Nam, với mạng lưới quan hệ đối tác với các nhà buôn, nhà nhập khẩu trên toàn thế giới, đã hỗ trợ các công ty tham gia dự án tiếp cận các thị trường rất tiềm năng, như châu Âu và Nam Mỹ, một cách dễ dàng hơn. Như một cầu nối giữa khách hàng quốc tế và các nhà sản xuất Việt Nam, dự án tạo những cơ hội mở rộng thị trường đáng giá cho các công ty thực hiện tiêu chuẩn bền vững.

Với sản phẩm có chất lượng tốt, bền vững hơn, cùng nhiều cơ hội xuất khẩu hơn, các công ty trong chuỗi cung ứng có thể tự tin hơn về một tương lai ổn định cho ngành cá tra Việt Nam. "Với chứng nhận ASC, chúng tôi có thể đạt được cam kết phát triển bền vững và cũng có thể tiếp cận các thị trường cao cấp ở châu Âu", ông Bùi Phú Kiệt, Trợ lý Tổng giám đốc, Anvifish cho biết. Công ty tin rằng "hoạt động sản xuất có trách nhiệm sẽ giúp chúng tôi vượt qua những giai đoạn khó khăn của ngành thuỷ sản."

© WWF-Canon / Greg Funnell

Hợp phần chính yếu trong quản lí kinh doanh

Những thành tựu bước đầu đạt được cho thấy dự án SUPA đã mang lại sự cải thiện đáng kể trong chuỗi cung ứng cá tra của Việt Nam, giải quyết vấn đề ô nhiễm môi trường và nâng cao hiệu quả sản xuất và chất lượng ổn định của sản phẩm. Cơ hội thị trường mới nói riêng, và tiềm năng của ngành nói chung, đã được khai mở cùng việc thực hiện những giải pháp về phát triển bền vững.

Kết quả này chứng minh một thực tế đáng chú ý, đó là phát triển bền vững là một phần chính yếu trong quản lý kinh doanh. Phát triển bền vững không còn là một công tác tuỳ chọn, mà đã trở thành một nhu cầu thực tiễn - một bước đi tất yếu và không thể tách rời trong việc xây dựng doanh nghiệp. Vì vậy, thành công trong cải cách ngành cá tra không chỉ là một bước tiến cho ngành nuôi trồng thủy sản tại Việt Nam, mà còn là một lời kêu gọi tiên phong cho nhiều ngành công nghiệp khác cùng chuyển đổi hoạt động sản xuất, kinh doanh theo hướng bền vững hơn, nhằm đạt được tiềm năng tối đa của ngành.